

Venäjä

Venäjän keskuspankki piti avainkoron ennallaan.

Keskuspankki päätti 28.10. pitää koron ennallaan 10 prosentissa, jossa se on ollut syyskuun 19. päivästä. Keskuspankki toisti aiemman näkemyksensä, ettei koronlaskuja ole odotettavissa tänä vuonna. Korkoa voidaan laskea sen jälkeen, mikäli inflaatio hidastuu odotetusti ja inflaatoriskit hellittävät.

Keskuspankki arvioi vuosi-inflaation hidastuneen 6,2 prosenttiin lokakuun lopussa. Tämä on kuitenkin johtunut väliaikaisista tekijöistä, kuten hyvästä sadosta. Ruplan kurssi on myös vahvistunut. Inflaatio-odotukset ovat puolestaan edelleen koholla. Keskuspankki arvioi koron pitämisen ennallaan alentavan inflaatio-odotuksia ja tukevan säästämistä.

Tuotannon elpyminen on epävakaa ja vaihtelee toimialoitain ja alueittain. Keskuspankki kuitenkin arvioi kasvun esteiden olevan pääosin rakenteellisia, minkä vuoksi kohtuullisen tiukka rahapolitiikka ei estä talouden elpymistä.

Keskuspankin inflaatiotavoite vuoden 2017 lopussa on edelleen 4 %. Tavoitteen saavuttamisen riskeinä ovat keskuspankin mukaan inflaatio-odotusten pysyvyys, kotitalouksien säästämisasteen heikkeneminen, reaali-palkkojen nousu, valtiontalouden keskipitkän aikavälin päätösten puuttuminen ja raaka-aine- ja rahoitusmarkkinoiden volatiliiteetti. Keskuspankin seuraava säännönmukainen korkokokous on 16.12.

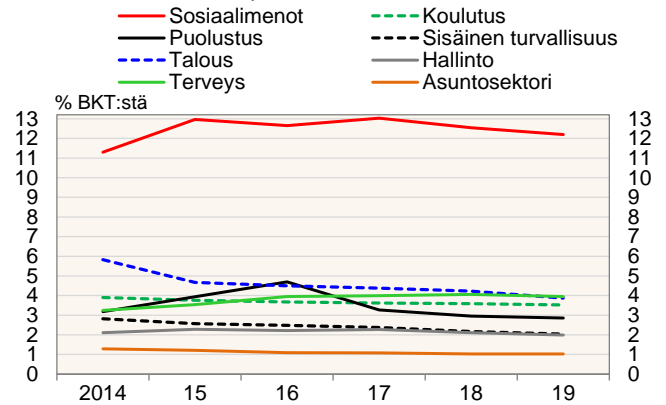
Venäjän puolustusmenojen erityislisäys vaikuttanee myös ensi vuonna.

Valtiontalouden linjauksissa 2017–2019 finanssiministeriö arvioi puolustusmenojen vähenevän ensi vuonna jyrkästi tämän vuoden kovan nousun jälkeen. Duumassa olevalla federaation lisäbudjettiluonnoksella tämän vuoden puolustusmenot kohoavatkin yli 20 vuoden takaiselle ennätystasolle suhteessa BKT:hen (4,7 %). Puolustuksen osuus valtiontalouden kaikista menoista on yli 13 %. Lisäksi sisäisen turvallisuuden ja järjestyksen menojen osuus on 6,7 %. Vastaavat osuudet federaatiobudjetin menoista ovat lähes 24 % ja 12 % eli yhteensä liki 36 %. Näihin budjettiluonnosten lukuihin ei ole syytä lisätä lopullisen budjetin ns. salaisia menoja, sillä budjettiluonnoksissa eriteltyt pääluokkien menot kattavat kokonaisuuden täysin. Tukholman rauhantutkimuslaitoksen (SIPRI) arvioiden mukaan puolustusmenot ovat jo vuosia olleet BKT-prosenttiyksikön verran suuremmat kuin virallisissa budjettitiedoissa.

Jättillisäys tämän vuoden puolustusmenoihin on erityistoimi. Lisärahaa puolustusteollisuuden yritykset maksavat valtaosan valtion takaamista pankkiluotoistaan. Finanssiministeri Siluanovin mukaan tämä tukee yritysten uutta luotonottoa ja siten mm. varusteluohjelman toteuttamista. Tätä varten myös valtion yläraja 2016 nousee roimasti.

Ministeriö arvioi sosiaalimenojen osuuden nousevan 36 prosenttiin kokonaisuudesta. Osuuden nousun vielä suuremmaksi ehkäisee se, että työtätekevät eläkeläiset eivät enää saa inflaatiokorotuksia.

Valtion menojen pääluokat (konsolidoitu budjetti, 2016–19 finanssiministeriön arvio)



Lähde: Finanssiministeriö

Venäjän keskiluokka on kärsinyt talouskriisistä. Hiljattain julkaistun Sberbankin kyselytutkimuksen mukaan itsensä keskiluokkaan kuuluvaksi kokevien venäläisten määrä on supistunut selvästi viimeisen parin vuoden aikana. Venäjän Tiedeakatemian tutkimuksessa todetaan ns. ydinkeskiluokan kärsineen nykyisestä talouskriisistä suhteellisesti enemmän kuin alempiin tuloluokkiin kuuluvat kotitaloudet.

Keskiluokan kehitystä ja kokoa eri maissa on vaikea arvioida, koska keskiluokasta ei ole yksiselitteistä määritelmää. Venäjällä keskiluokkaa on tarkasteltu laajasti Kansantaloustieteiden ja Tiedeakatemian sosiologisissa tutkimuksissa. Niissä keskiluokka määritellään tuloihin, omaisuuteen, koulutukseen, ammattiin ja ihmisten omaan kokemukseen liittyvien tekijöiden pohjalta. Keskiluokan ytimen arvioidaan olleen viime vuosina 10–20 % väestöstä. Laajempi keskiluokan määritelmä kattaa 20–40 % väestöstä. Kansantaloustieteiden arvioi keskiluokan osuuden pysyneen suunnilleen samana koko 2000-luvun. Tiedeakatemia arvioi sen kasvaneen 30 %:sta 40 %:iin viimeisen vuosikymmenen aikana.

Kansainvälisissä vertailuissa keskitytään yleensä tuloihin tai omaisuuteen, koska niistä on eniten tietoa. Yhden usein käytetyn määritelmän mukaan keskiluokkaan luetaan päivätuloiltaan 10–20 dollarin ja ylempään keskiluokkaan 20–50 dollarin kotitaloudet (ostovoiman ja kotitalouden koon suhteen korjattuna). Tätä määritelmää käyttävän Pew-tutkimuslaitoksen mukaan keskiluokan osuus Venäjällä on vuosina 2001–11 kasvanut 28 %:sta 37 %:iin ja ylempään keskiluokan osuus vuonna 2011 oli 18 % ja ylempään keskiluokan 4 %, kun taas Yhdysvalloissa vastaavat osuudet olivat 7 % ja 32 %.

Varallisuusvertailuissa keskiluokan osuus on usein pienempi, koska varallisuus jakautuu tuloja epätasaisemmin. Credit Swisssen vertailussa keskiluokkaan luetaan kotitaloudet, joilla on varoja vähintään 50 000 dollaria (ostovoimakorjattuna). Tämän pohjalta venäläisistä 4 % oli keskiluokkaa vuonna 2015 ja 0,5 % sitä ylempänä. Tässä vertailussa keskiluokan osuus Kiinassa oli 11 % ja Yhdysvalloissa 38 %.

Kiina

Kiina tiukentaa toimia asuntomarkkinoiden ylikuumenemisen hillitsemiseksi. Kiinteistörakennuttajien ulkoisen rahoituksen hankintaa on rajoitettu lokakuusta lähtien voimakkaasti. Taluslehti Caixinin tietojen mukaan kansallinen kehitys- ja reformikomissio NDRC on keskeyttänyt rakennuttajien velkakirjojen liikkeellelaskut Manner-Kiinassa ja Hongkongissa. Lisäksi osakemarkkinasääntelijä CSRC ei myönnä rakennuttajille lupaa listautumisanteihin Hongkongissa. Viranomaiset valmistelevat uutta tiukempaa ohjeistusta rakennuttajien joukkovelkakirjarahoitukseen, joka vähentäisi rakennuttajien käytössä olevia varoja maakauppoihin, joissa hinnat ovat viimeaikoina nousseet nopeasti. Sijoittajia halutaan ehkä myös suojella toimialan kasvaneilta riskeiltä.

Rajoitukset otettiin käyttöön, kun kymmenien kaupunkien erilliset toimet, kuten korkeammat käteisrahaosuusvaatimukset ja useamman asunnon ostorajoitukset, eivät ole riittäneet hillitsemään hintojen nousua. Toimet muistuttavat kesän 2015 osakemarkkinaromahduksen hoidosta, jolloin valtio niin ikään puuttui voimakkaasti markkinoiden toimintaan.

Uusien toimien uskotaan hillitsevän hinnannousua. Asuntojen keskihinta nousi syyskuussa Kiinan isoissa kaupungeissa keskimäärin 17 % vuotta aiemmasta. Kiinan tilastovirasto julkaisi viime viikolla poikkeuksellisesti lokakuun puolivälin hintatietoja suurimmista kaupungeista, jotka osoittavat hintojen nousun hidastuneen syyskuusta.

Nopea hinnannousu on lisännyt asuntolainausta. Pankkisektorin asuntolainakanta oli syyskuun lopussa lähes 18 000 mrd. juania (25 % BKT:stä), mikä on 33 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Heinä-syyskuussa pankkien myöntämistä uusista lainoista 70 % meni kotitalouksille, mistä suuri osa asuntolainaukseen. Keskuspankki on yrittänyt hillitä nopeaa asuntolainaukseen ns. "window guidance" -ohjausta käyttäen. Lehtitietojen mukaan keskuspankki kutsui lokakuussa suurimpien liikepankkien edustajat ohjeistukseen Pekingiin, jossa pankkeja kehoitettiin tiukentamaan asuntolainanantonsa ja valvomaan paremmin siihen liittyviä riskejä.

Keskuspankin tilastojen mukaan keskimääräinen asuntolainan korko oli kesäkuussa 4,6 %, kun se kesällä 2015 oli prosenttisyyskorkeampi. Tämän lisäksi monet asunnonostajat ovat lainanneet rahaa käteisosuuden maksuun vertaislainapalveluja tai muita varjopankkisektorin varainhoitototteita käyttäen, joissa korot ovat huomattavasti korkeampia.

Kiinan kuluvan vuoden viljasadosta tulossa hyvä. Kiinan tilastoviranomaiset arvioivat kuluvan vuoden viljasadon muodostuvan hyväksi, vaikka kesän viljasato jäi 2 miljoonaa tonnia viime vuotta pienemmäksi. Kesän sato on kuitenkin vain noin viidesosa koko vuoden sadosta ja valtaosa sadosta korjataan syksyn aikana. Viljasadot ovat viime vuosina kasvaneet nopeasti. Vuonna 2015 Kiina tuotti viljaa 621 miljoonaa tonnia, kun määrä oli 546 miljoonaa tonnia vuonna 2010. Sadon kasvuun ovat vaikuttaneet sekä viljelyalan lisääntyminen että tuotannon tehostuminen. Hehtaa-

riilta on keskimäärin saatu yhä suurempi sato, kun käyttöön on mm. otettu parempia kasvilajikkeita ja tehokkaampia työkoneita, kastelujärjestelmät ovat yleistyneet ja lannoitteiden käyttöä on lisätty ja tehostettu.

Mittavan viljantuotannon taustalla on se, että Kiina pyrkii olemaan lähes täysin omavarainen keskeisten viljelytuotteiden osalta. Käytännössä Kiina joutuu tuomaan ulkomailta lähinnä vain soijapapuja. Viljasatojen viime vuosien nopea kasvu ja valtion tukijärjestelmät ovat kuitenkin johtaneet siihen, että valtion viljavarastot pullistelevat. Esimerkiksi Kiinan maissivarastojen arvioidaan olevan puolet koko maailman varastoista. Tänä vuonna valtio on pyrkinyt huutokauppaamaan aiempaa enemmän maissia varastostaan, se on lopettanut avokätisen takuuhintajärjestelmän ja lehtitietojen mukaan myös kokonaan uudet ostot varastoon tältä syksyiltä. Tällä hetkellä maissin hinta Kiinassa on laskusta huolimatta edelleen maailmanmarkkinahintoja korkeampi, mutta hintojen laskun odotetaan jatkuvan ja monet ulkomaiset tuottajat pelkäävät kiinalaisen maissin alkavan vyöryä maailmanmarkkinoille.

Muista maataloustuotteista lihan tuotanto on kuluvana vuonna ollut vähäisempää kuin viime vuonna. Näyttää siltä, että lihantuonti ulkomailta on kasvussa ja Kiina on nousemassa maailman suurimmaksi sianlihan tuojaksi. Jo ennestään se on selvästi suurin sianlihan tuottaja ja kuluttaja.

Presidentti Xi Jinpingin valtaa puolueen johdossa vahvistettiin. Kiinan kommunistipuolueen keskuskomitea nimitti lokakuun lopulla pitämänsä plenumin loppukommunikassa Xi'tä puolueen johtajiston "ytiseksi", mikä nostaa hänen asemaansa puolueessa. Vaikka uusi status on epävirallinen, politiikantutkijat uskovat sen tarkoittavan ehdotonta auktoriteettia puolueen sisällä ja veto-oikeutta puolueen tekemiin päätöksiin. Xi'tä edeltäneellä presidentti Hu Jintaolla tätä statusta ei ollut, mutta hänen edeltäjänsä Jiang Zeminiä kutsuttiin johdon "ytiseksi". Joidenkin arvioiden mukaan Xin uusi status merkitsee käytännössä Jiangin tähän asti jatkuneen vaikutusvallan laskua.

Kipeästi kaivattujen talousuudistusten näkökulmasta poliittisella puolella nähty kehitys on mielenkiintoinen. Toukuksessa presidentti Xi tuki näkyvästi anonyymia "arvovaltaista henkilöä", joka puolueen päälehden etusivulla kritisoi voimakkaasti nykyistä velkaelvytystä ja vaati määrätietoista reformipolitiikkaa. Talouspolitiikan tulevat linjaukset riippuvat kuitenkin ensi vuoden jälkipuoliskolla pidettävästä puoluekonferenssista, jossa muiden henkilövalintojen ohella valitaan vaihtovuoroiset jäsenet 7-jäseniseen politbyroon pysyväskomiteaan. Uuden statuksen myötä Xillä uskotaan nyt olevan aikaisempaakin suurempi valta henkilövalinnoissa.

Nykyistä määrätietoisemman uudistuspolitiikan toivetta varjostaa kuitenkin se, että presidentti Xin johdolla harjoitettu sisäisen kontrollin kiristäminen mm. sensuurin ja erilaisten kurikampanjoiden avulla ovat ristiriidassa talouden avautumisen ja aidon markkinatalouskehityksen kanssa. Xin vallan lisääntyminen ei myöskään poista sitä tosiasiaa, että puolueen sisäiset erimielisyydet jatkossakin vaikeuttamaan talouspolitiikan linjaamista ja sen toimeenpanoa.